

Рейтинговий звіт ODSA-005-027 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	Одеська міська територіальна громада
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	21.07.2016 р.
Дата оновлення:	21.07.2021 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-(Контрольний список)
Прогноз:	негативний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2021 рік, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Одеською міською радою, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.07.2016	08.12.2016	18.05.2017	08.12.2017	22.05.2018	11.12.2018	21.05.2019
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Дата	12.12.2019	11.06.2020	01.12.2020	10.06.2021	02.12.2021	28.02.2022	21.07.2022
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	негативний	негативний
Рейтингова дія	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження зі зміною прогнозу та внесенням до Контрольного списку	підтвердження зі збереженням у Контрольному списку

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «->» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Негативний прогноз вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків. Внесення рейтингу до Контрольного списку означає, що агентство розглядає питання про зміну рейтингу у зв'язку з подіями або тенденціями, що розвиваються, і які можуть істотно вплинути на кредитоспроможність власника цього рейтингу.

Рівень кредитного рейтингу Одеської міської територіальної громади підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості: обсяг доходів загального фонду бюджету Одеської міської територіальної громади (без урахування трансфертів) у розрахунку на одного мешканця в 2021 році перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 8,6%) та показники багатьох міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- зростанням обсягів доходів бюджету громади (без урахування трансфертів) та достатніми показниками ліквідності протягом 2014-2021 рр.;
- диверсифікацією господарського комплексу міста за видами економічної діяльності, а також низьким рівнем концентрації надходжень до бюджету за основними платниками податків та інших обов'язкових платежів;
- помірною чутливістю господарського комплексу та бюджету громади до економічних ризиків;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом з метою оптимізації його обсягу й структури та доброю кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу Одеської міської територіальної громади обмежується:

- негативним впливом наслідків російської військової агресії проти України на фінансовий ринок, економіку країни в цілому, соціально-економічний розвиток окремих громад, стан державних та місцевих фінансів та рівень реальних доходів населення;
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства.

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Одеса – адміністративний центр Одеської області, Одеського району та Одеської міської територіальної громади, один із головних промислових, наукових, фінансових, транспортних, туристичних та культурних центрів на території України. До складу Одеської міської територіальної громади входить одна громада – місто Одеса, що розташовано на північно-західному узбережжі Чорного моря. Адміністративно територія міста поділяється на 4 райони: Київський, Малиновський, Приморський та Суворовський. Районні у місті ради не створені.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Одеси

Назва показника	2016	2017	2018	2019	2020	.2021	Темп росту до відп. періоду 2020 року, %
Чисельність наявного населення (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	1 010,8	1 011,5	1 013,2	1 017,7	1 015,8	1 010,5	99,5
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	245,1	246,9	248,6	247,0	243,3	н/д	н/д
Середньомісячна заробітна плата, грн.	5 051	6 757	8 236	9 521	10 573	13 958*	н/д
Заборгованість з виплати заробітної плати (станом на кінець звітного періоду), млн. грн.	45,1	45,8	44,2	32,2	34,2	9,8	28,6
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	21 619,7	25 873,7	28 271,6	33 069,3	34 524,4	43 021,6**	139,6
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	1 513,1	1 883,6	2 070,3	2 272,0	2 506,5	2 083,6***	26,2
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	263,0	403,5	282,6	500,8	186,4	523,5	280,8
Доходи бюджету, млн. грн.	7 422,1	9 335,2	10 754,6	11 292,5	10 083,6	11 968,7	118,7
Видатки бюджету та кредитування, млн. грн.	7 410,2	10 264,1	11 349,6	12 175,0	10 662,6	12 043,6	113,0
Прямий борг (без урахування позик з Єдиного казначейського рахунку), млн. грн.	0,0	509,0	1 007,6	1 913,9	2 547,0	3 009,6	118,2

* за IV квартал 2021 року за даними Головного управління Пенсійного фонду України в Одеській області

** за січень-листопад 2021

***за січень-вересень 2021

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (1 010,5 тис. осіб станом на 01.01.2022 р.) Одеса належить до великих міст України. Протягом 2021 року чисельність наявного населення зменшилась на 5,3 тис. осіб внаслідок природного скорочення. Сальдо міграційного приросту населення, як і в попередніх періодах, було позитивним. Зважаючи на структуру економіки Одеси, ринок праці міста достатньо диверсифікований як за видами економічної діяльності, так і за основними роботодавцями. Значна чисельність мешканців міста зайнята у малому та середньому бізнесі. Розвиток ринку праці міста Одеса у 2016-2020 рр. характеризувався збереженням високого рівня зайнятості

населення – питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення міста щорічно перевищувала відповідний показник по Україні в цілому.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Одеси протягом 2015-2021 рр. у цілому відповідали аналогічним показникам по країні. Протягом усього зазначеного періоду розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників громади залишався нижчим за середній показник по країні. За даними Головного управління Пенсійного фонду України в Одеській області розмір середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Одеси у IV кварталі 2021 року становив 13 958 грн., що на 14,2% вище аналогічного показника за IV квартал 2020 року. Співвідношення обсягу боргу за виплатою заробітної плати працівникам міста до середньомісячного фонду оплати праці становило 0,2%, що відповідає низькому рівню заборгованості. Динаміка рівня оплати праці впливала на обсяги надходжень податку на доходи фізичних осіб (найвагоміше джерело наповнення бюджету громади). Обсяги надходжень податку на доходи фізичних осіб протягом 2021 року зростали високими темпами – обсяг надходжень за цим джерелом збільшився на 20,6% до відповідного показника 2020 року, рівень виконання плану був високим – 101,9% запланованого на 2021 рік обсягу.

Починаючи з 24 лютого 2022 року суттєвий вплив на розвиток ринку праці країни в цілому та її окремих громад чинять наслідки російської військової агресії проти України. Після значного падіння активності у лютому-березні 2022 року ринок праці поступово відновлювався у II кварталі 2022 року, але попит на робочі місця зростав більш швидкими темпами ніж кількість вакансій, що чинило тиск на рівень заробітної плати та, відповідно, обсяг фонду оплати праці, що оподатковується.

Економічний потенціал Одеси характеризується багатогалузевою промисловістю, розгалуженою транспортною мережею та розвиненим портовим господарством. Крім того, місто має широкую мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності високий, відсутня суттєва залежність господарського комплексу та бюджету громади від діяльності окремих провідних підприємств чи груп компаній або підприємств однієї галузі.

Найбільшу питому вагу за обсягами сплати обов'язкових платежів до загального фонду бюджету громади зберігали підприємства транспортного комплексу, промислові підприємства, установи бюджетної сфери (державне управління, освіта, охорона здоров'я, надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту), фінансові установи, підприємства торгівлі. Суттєва залежність бюджету від окремих основних платників податків відсутня.

Рівень соціально-економічного розвитку та інвестиційний потенціал м. Одеси у 2021 році, як і в попередніх періодах, були високі. Чутливість господарського комплексу та бюджету громади до економічних ризиків залишалася помірною. У поточному році суттєвий вплив на рівень соціально-економічного розвитку усіх громад України та стан місцевих фінансів чинять наслідки російської військової агресії проти України. Активні військові дії, які були розгорнуті російськими окупантами на території України починаючи з 24 лютого 2022 року, призвели до руйнування та знищення інфраструктури окремих населених пунктів, призупинки або повної зупинки діяльності підприємств та організацій, в тому числі внаслідок

руйнування виробничих потужностей. Порушення взаємозв'язків між регіонами, бізнес-зв'язків та логістики створюють умови для дефіциту товарів та призводять до зростання цін, передусім на продукти харчування та пальне. Також має місце зменшення реальних доходів населення, гуманітарна криза в місцях активних бойових дій та, відповідно, збільшення кількості вимушено переміщених осіб (у тому числі за кордон). При цьому зберігається невизначеність щодо подальшого розвитку подій та залишаються незрозумілими остаточні наслідки воєнних дій для економіки та фінансової системи країни.

Промисловість займає важливе місце у місцевій економіці як з точки зору формування та розвитку ринку праці, так і наповнення бюджетів усіх рівнів шляхом сплати податкових платежів. Промисловий комплекс м. Одеси достатньо диверсифікований та нараховує понад 650 підприємств. Провідними галузями промислового комплексу міста є машинобудування, харчова промисловість, виробництво металеві продукції, виробництво іншої неметалевої продукції, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Протягом 2021 року вплив пандемії COVID-19 на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста та динаміку надходжень податків та зборів до бюджету Одеської міської територіальної громади був помірним. Промисловий комплекс Одеси (з огляду на його високу диверсифікацію за галузями та підприємствами) менше залежав від впливу негативних чинників, що обмежують розвиток галузі. За результатами січня-листопада 2021 року підприємствами міста було реалізовано промислової продукції на 43 021,6 млн. грн., що на 39,6% перевищило показник відповідного періоду 2020 року.

Транспортний комплекс є однією зі стратегічних галузей міста Одеса. На території міста діють найбільший морський порт в Україні, залізничний вокзал, автовокзал та автостанції, потужна система громадського транспорту, поблизу міста функціонує міжнародний аеропорт. Одеський морський торговельний порт залишається одним із лідерів за обсягами перевалки вантажів серед портів України та найкрупнішим пасажирським портом у Чорному морі. Важливе місце в транспортному комплексі міста Одеса займає регіональна філія «Одеська залізниця» АТ «Укрзалізниця», географічне положення, а також конфігурація напрямків і ділянок якої визначають її важливе транзитне й транспортне значення. Одеська залізниця обслуговує територію Одеської, Миколаївської, Херсонської, Кіровоградської, Черкаської, Дніпропетровської та Вінницької областей та є природним монополістом у даних регіонах. Міжнародний аеропорт «Одеса» є третім за обсягами пасажиропотоку в Україні та пов'язаний повітряними лініями з багатьма містами України, СНД, країнами Євросоюзу, Азії та Африки.

Слід зауважити, що у 2020-2021 рр. на результати роботи транспортного комплексу значною мірою впливали обмеження пасажирських залізничних та авіаційних перевезень через запровадження карантину для запобігання розповсюдженню коронавірусного захворювання COVID-19. Починаючи з 24 лютого 2022 року в умовах повномасштабної війни цивільне авіасполучення над територією України не здійснюється, інфраструктура більшості аеропортів країни зазнала руйнувань, портова інфраструктура заблокована окупантами, проте здійснюються залізничне та автотранспортне сполучення. Компанії наземного транспорту активно відновлюють роботу на тлі зростання попиту на вантажні перевезення з боку бізнесу.

У місті функціонує розвинута система громадського транспорту, яка включає різні види транспорту: автобуси, тролейбуси, трамваї. З міського бюджету громади щорічно виділяються кошти на проведення робіт, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг. За участі міської влади в м. Одесі було реалізовано інвестиційний проєкт «Оновлення міського електротранспорту міста Одеса» та проводилась робота щодо реалізації спільного з Європейським інвестиційним банком проєкту «Магістральний трамвайний маршрут прямого сполучення «Північ-Південь». Крім того, у 2021 році, як і в попередніх періодах, міська рада виділяла кошти з місцевого бюджету на фінансову підтримку підприємств електротранспорту з метою компенсації втрат для безперебійного функціонування міського електротранспорту, який здійснює також й перевезення пільгових категорій населення.

Економіка громади значною мірою залучена до зовнішньо-економічних процесів. Обсяги зовнішньої торгівлі підприємств міста у 2016-2020 рр. та січні-вересні 2021 року зростали та в окремі періоди перевищували відповідні темпи зростання по країні в цілому. Протягом січня-вересня 2021 року зовнішньоторговельний товарооборот у м. Одесі збільшився на 26,2% до відповідного періоду 2020 року внаслідок збільшення експорту (на 47,5%) та імпорту (на 17,8%). Обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств Одеси склав 2 083,6 млн. доларів США, що в розрахунку на 1 мешканця на 14% менше середнього показника по країні. Як і в попередніх періодах, сальдо зовнішньої торгівлі товарами мало негативне значення. У січні-вересні 2021 року експорт послуг, у порівнянні з відповідним періодом 2020 року, збільшився на 6,9%, імпорт – в 1,8 рази. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами традиційно мало позитивне значення, що пов'язано з діяльністю міжнародного аеропорту та морського порту, а також підприємств, що надають транспортні та складські послуги на території порту.

Інвестиційна активність на території міста Одеса значною мірою визначається підприємствами транспортного комплексу. Крім того, Одеська міська рада щорічно здійснює суттєвий обсяг капіталовкладень на оновлення міської інфраструктури, будівництво, реконструкцію та ремонт об'єктів освіти, охорони здоров'я, комунального господарства, культурно-побутового та іншого призначення, підвищення ефективності громадського транспорту тощо. Загалом за результатами січня-вересня 2021 року загальний обсяг капітальних інвестицій на території міста Одеси, здійснених за рахунок усіх джерел фінансування, становив 9 078,7 млн. грн., що становить 72,5% загальнообласного показника.

Динаміка розвитку будівельної галузі міста Одеса протягом 2021 року була позитивною. Обсяги виробленої будівельної продукції підприємствами м. Одеси протягом 2021 року становили 31 018,5 млн. грн. (88,6% від загальнообласного обсягу), що у фактичних цінах (без коригування на інфляційну складову) на 28,4% перевищило відповідний показник 2020 року. Загальна площа прийнятих в експлуатацію житлових будівель (нове будівництво) в м. Одесі зросла в 2,8 рази та в розрахунку на 1 000 осіб наявного населення, як і раніше, перевищувала відповідний показник по країні в цілому.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Одеси, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада проводить роботу в напрямку покращення стану житлово-комунального господарства міста, відновлення міської інфраструктури, поліпшення надання послуг та зменшення енергоспоживання в бюджетній сфері. З метою реалізації важливих для міста проектів у сферах комунального господарства та енергоефективності Одеська міська рада залучає позикові кошти до бюджету розвитку та співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями щодо реалізації спільних проектів. Значний обсяг коштів бюджету спрямовується на будівництво, реконструкцію та ремонт об'єктів освіти, охорони здоров'я, комунального господарства, культурно-побутового та іншого призначення. Місто реалізовує проекти у житлово-комунальній сфері та здійснює капіталовкладення на оновлення транспортної інфраструктури. Також щорічно з бюджету громади виділяються кошти на фінансову підтримку КП «Теплопостачання міста Одеси» з метою забезпечення його належної діяльності.

Протягом 2021 року рівень проплати населенням послуг з теплопостачання, водопостачання і водовідведення, а також управління багатоквартирними будинками був дещо нижчим за 100%. Загальний обсяг заборгованості населення за цими видами житлово-комунальних послуг у розрахунку на 1 мешканця становив 1 248,92 грн., що, враховуючи динаміку зростання вартості енергоносіїв, відповідало помірному рівню боргу.

Одеська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Одеси перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. Протягом 2021 року міська влада здійснювала продаж земельних ділянок та приватизацію майна, яке належить до комунальної власності територіальної громади, та продовжила передачу майна та земельних ділянок в оренду. Загалом, за результатами 2021 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету громади без урахування трансфертів становила 6,5% (8,1% у 2020 році).

Бюджет громади

Бюджет Одеської міської територіальної громади – бюджет місцевого самоврядування. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Одеса забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету Одеської міської територіальної громади формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Податкові надходження (найбільш прогнозовані та передбачувані джерела формування доходів) мають найбільшу питому вагу у структурі бюджету громади, що свідчить про високий рівень самостійності та добрий стан місцевих фінансів.

Динаміка доходної частини бюджету міста Одеси протягом 2014-2021 рр. була позитивною. У 2022 році на темпи росту доходів бюджету громади значною мірою впливають наслідки російської військової агресії проти України. При цьому, у I кварталі 2022 року обсяг доходів бюджету громади зростає, але нижчими, ніж в попередніх періодах темпами.

Рівень бюджетної забезпеченості зберігався на високому рівні у порівнянні з іншими містами країни – співвідношення обсягу доходів загального фонду бюджету громади в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету в 2021 році становило 108,6%, що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Для бюджету Одеської міської територіальної громади характерним є низький рівень концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду як за основними галузями, так і основними платниками податків. Суттєва залежність бюджету від окремих основних платників податків відсутня. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Місто Одеса зберігає статус міста-донора. Зважаючи на те, що в попередніх бюджетних періодах по місту Одеса обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб у розрахунку на 1 мешканця перевищував середній показник по країні, з бюджету громади в 2015-2021 рр. перераховувалась реверсна дотація (вилучення). Протягом 2021 року з бюджету громади було перераховано реверсної дотації в обсязі 371,4 млн. грн. (на 12,2% більше, ніж у попередньому році).

Бюджет Одеської міської територіальної громади за результатами виконання в 2021 році, як і в попередньому бюджетному періоді, мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним та спеціальним фондами. Бюджет громади за підсумками 2021 року виконано з дефіцитом обсягом 74,9 млн. грн., у тому числі дефіцит спеціального фонду склав -2 713,6 млн. грн., загальний фонд виконано з профіцитом обсягом 2 638,7 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду та внутрішні запозичення. Крім того, протягом 2021 року здійснювались витрати на погашення внутрішнього та зовнішнього боргу.

За результатами 2017-2020 рр., показники ліквідності перебували на помірному рівні за загальним фондом та на високому рівні за спеціальним фондом. У 2021 році показники ліквідності за загальним фондом зросли до високого рівня. Станом на 01.01.2022 р. кредиторська заборгованість бюджету за загальним та спеціальним фондами була відсутня. Зважаючи на достатні показники ліквідності, короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів до бюджету громади не залучалися.

Протягом 2021 року до доходної частини бюджету громади надійшло 11 968,7 млн. грн., що на 18,7% більше, ніж обсяг відповідних надходжень 2020 року. При цьому обсяг власних доходів місцевого бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів) збільшився на 19,9%. За результатами 2021 року динаміка надходжень за більшістю основних джерел наповнення бюджету громади була позитивною, рівень виконання річного плану за доходами був високим. Уточнений річний план на 2021 рік за доходами у цілому було виконано на 103,1%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету громади виконані на 102,8%, спеціального фонду – на 110,5%.

Обсяг видаткової частини бюджету Одеської міської територіальної громади за результатами 2021 року становив 12 043,6 млн. грн., що на 12,9% більше показника відповідного попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2021 рік план за видатками бюджету було виконано на 98%. Рівень виконання бюджету за переважною більшістю напрямів, що фінансувалися з місцевого бюджету, прийнятний. Основним напрямом видатків бюджету залишалось фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Значні обсяги видатків здійснюються також за напрямом «Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю».

Питома вага капітальних видатків у видатковій частині бюджету громади становила 25,8%, що перевищувало відповідні показники бюджетів інших міст, співставних за чисельністю населення та адміністративно-територіальним значенням.

Протягом 2021 року з бюджету громади фінансувались видатки на обслуговування прямого боргу Одеської міської ради та спрямовувались кошти на його погашення. Обслуговування та погашення боргових зобов'язань міської ради проводилось відповідно до укладених угод та з урахуванням можливостей щодо дострокового погашення. Питома вага видатків на оплату відсотків за запозиченнями, здійсненими до бюджету розвитку, була низькою та не перевищувала встановлені Бюджетним кодексом України норми.

Бюджет громади на 2022 рік

Бюджет Одеської міської територіальної громади на 2022 рік було затверджено 08.12.2021 р. Доходну частину бюджету Одеської міської територіальної громади на 2022 рік затверджено в обсязі 12 796,1 млн. грн. (на 6,9% більше за фактичний обсяг доходів бюджету громади у 2021 році), видаткову – в обсязі 11 752,3 млн. грн. (на 2,4% менше). Обсяг повернення та надання кредитів з бюджету міста Одеси затверджено в сумі 151,1 млн. грн., у тому числі: 149,7 млн. грн. – для забезпечення виконання гарантійних зобов'язань міської ради за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії. Бюджет Одеської міської територіальної громади на 2022 рік затверджено з профіцитом загального фонду обсягом 2 817,3 млн. грн. (напрямок використання – передача коштів до бюджету розвитку). Спеціальний фонд бюджету міста затверджено з дефіцитом у сумі 2 817,3 млн. грн. (джерело покриття – кошти, що

передаються із загального фонду) та профіцитом обсягом 892,6 млн. грн. (напрямок використання – погашення внутрішніх запозичень відповідно до графіку).

Основними джерелами доходної частини бюджету Одеської міської територіальної громади у 2022 році є податок та збір на доходи фізичних осіб, податок на майно (в тому числі орендна плата за землю та земельний податок з юридичних та фізичних осіб), єдиний та акцизний податки, надходження від орендної плати за користування майном, що перебуває в комунальній власності територіальної громади міста Одеса, доходи від операцій з капіталом, а також трансферти. Податкові надходження бюджету громади було затверджено в обсязі на 12,5% більше від фактичних відповідних показників у 2021 році. Приріст планується забезпечити передусім за рахунок збільшення надходжень податку на доходи фізичних осіб, податку на майно (з урахуванням земельних платежів), акцизного та єдиного податків. Загалом бюджетом громади було передбачено помірні темпи росту за основними джерелами його наповнення. Слід зазначити, що на динаміку доходів бюджету громади та рівень виконання плану як за доходами, так і видатками у поточному році значною мірою впливатимуть негативні наслідки російської військової агресії проти України.

Боргові зобов'язання громади

Боргова політика Одеської міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проєктів з відновлення міської інфраструктури та об'єктів житлово-комунального господарства, а також забезпечення розвитку сучасної інфраструктури міста. Одеська міська рада проводить зважену та ефективну боргову політику. Зобов'язання за запозиченнями, залученими міською радою, виконувалися в аналізованому періоді відповідно до укладених угод у повному обсязі.

Станом на 01.01.2022 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позиками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах, та зобов'язань за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку міста у 2017, 2018, 2019, 2020 та 2021 роках. Обсяг прямого боргу станом на 01.01.2022 р. становив 3 009,6 млн. грн. (без урахування середньострокових позик, залучених з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах), сукупний обсяг гарантованого боргу – 761,4 млн. грн. у гривневому еквіваленті за курсом НБУ на останній день звітного періоду (31.12.2021 р.). За результатами 2021 року, як і в попередніх періодах, місто зберігало помірний рівень прямого та консолідованого боргового навантаження бюджету.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг Одеської міської територіальної громади підтверджено на рівні **uaAA-**, з прогнозом «негативний» та збереженням у Контрольному списку.

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Одеси у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Податкові надходження	3 937 046,8	5 119 721,2	6 110 964,4	7 020 487,2	7 461 814,7	9 032 449,2
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	598 979,9	770 459,3	946 343,2	799 097,7	609 942,1	719 142,6
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	2 601 215,8	3 132 356,4	3 513 106,4	3 258 985,6	1 776 709,7	1 978 558,0
Операційні надходження всього	7 137 242,6	9 022 536,9	10 570 414,0	11 078 570,5	9 848 466,5	11 730 149,8
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	2 972 151,8	4 283 598,8	4 869 184,5	4 847 875,8	4 539 217,5	5 618 786,8
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	2 298 084,5	2 877 268,3	3 510 183,4	3 880 342,8	3 014 813,1	2 969 907,2
Операційні видатки всього	5 270 236,3	7 160 867,1	8 379 367,9	8 728 218,7	7 554 030,7	8 588 694,0
Операційний баланс	1 867 006,3	1 861 669,8	2 191 046,1	2 350 351,9	2 294 435,8	3 141 455,7
Фінансовий дохід	53 360,8	75 600,1	19 477,4	49,5	50,1	31,6
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	4 991,1	125 956,6	212 474,2	340 036,1	351 271,5
Фінансовий баланс	53 360,8	70 609,0	-106 479,1	-212 424,7	-339 985,9	-351 240,0
Поточний баланс	1 920 367,1	1 932 278,8	2 084 567,0	2 137 927,2	1 954 449,9	2 790 215,8
Капітальні надходження	169 926,0	180 534,0	131 211,4	158 953,7	164 080,2	119 821,0
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	61 580,8	56 521,9	33 462,5	54 959,4	70 988,2	118 692,9
Капітальні надходження всього	231 506,8	237 055,9	164 673,9	213 913,1	235 068,4	238 513,9
Придбання основного капіталу	1 876 878,0	2 535 215,3	2 291 570,1	2 899 730,6	2 178 071,7	2 484 224,8
Капітальні трансферти	263 026,1	563 033,6	551 965,5	328 508,0	590 501,9	619 441,6
Капітальні видатки всього	2 139 904,1	3 098 248,9	2 843 535,6	3 228 238,6	2 768 573,6	3 103 666,4
Капітальний баланс	-1 908 397,3	-2 861 193,0	-2 678 861,6	-3 014 325,5	-2 533 505,2	-2 865 152,6
Баланс після капітальних видатків	11 969,8	-928 914,2	-594 294,7	-876 398,3	-579 055,3	-74 936,8
Кредитування (з урахуванням повернення)	42,9	11,5	742,1	6 055,4	1 939,3	-20,8
Профіцит/дефіцит	11 926,9	-928 925,7	-595 036,8	-882 453,7	-580 994,6	-74 916,0
Фінансування	-11 927,0	928 925,7	595 036,8	882 453,7	580 994,6	74 916,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету Одеської міської територіальної громади, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Профіцит/дефіцит	11 926,9	-928 925,7	-595 036,8	-882 453,7	-580 994,6	-74 916,0
Фінансування	-11 927,0	928 925,7	595 036,8	882 453,7	580 994,6	74 916,0
Зміни залишків	-14 437,5	427 566,7	100 375,8	-19 244,1	-47 643,9	-444 026,8
залишок на початок року	727 748,2	742 185,7	314 619,0	214 243,2	233 487,3	221 634,5
залишок на кінець року	742 185,7	314 619,0	214 243,2	233 487,3	281 131,2	665 661,3
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залучення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	549 000,0	649 000,0	300 000,0	0,0	0,0	0,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	-549 000,0	-649 000,0	-300 000,0	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	509 007,8	498 545,4	906 343,8	633 087,7	462 593,0
Внутрішні зобов'язання	0,0	506 007,8	493 497,0	908 528,9	636 438,1	465 105,8
Запозичення	0,0	506 007,8	652 497,0	1 230 528,9	1 110 938,1	1 192 105,8
Погашення	0,0	0,0	-159 000,0	-322 000,0	-474 500,0	-727 000,0
Зовнішні зобов'язання	0,0	3 000,0	5 048,3	-2 185,1	-3 350,4	-2 512,8
Запозичення	0,0	3 200,0	6 380,0	1 059,3	0,0	0,0
Погашення	0,0	-200,0	-1 331,7	-3 244,5	-3 350,4	-2 512,8
Інші розрахунки	2 510,5	-7 648,9	-3 884,4	-4 645,9	-4 449,2	56 349,8
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Одеської міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету Одеської міської територіальної громади, тис. грн.

Показники	2018 (виконано)	2019 (виконано)	2020 (виконано)	2021 (план)	2021 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	6 110 964,4	7 020 487,2	7 461 814,7	8 758 381,5	9 032 449,2	103,1	121,0
питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %	56,8	62,2	74,0	75,5	75,5	100,0	102,0
Податок на доходи фізичних осіб	3 651 647,0	4 335 835,7	4 675 549,8	5 535 035,0	5 638 865,5	101,9	120,6
Податок на прибуток підприємств	22 314,3	15 820,6	6 729,4	2 674,5	3 172,2	118,6	47,1
Рентна плата	8,3	74,9	88,3	0,0	87,6	-	99,3
Акцизний податок	507 330,6	492 937,0	536 172,6	597 000,0	642 636,4	107,6	119,9
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю, транспортного податку)	205 337,7	244 899,2	276 474,8	368 500,0	390 743,0	106,0	141,3
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб	689 747,4	688 204,3	623 915,8	655 000,0	681 082,0	104,0	109,2
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	15 324,4	15 937,6	7 268,7	5 850,0	6 308,1	107,8	86,8
Єдиний податок	984 105,1	1 182 811,3	1 292 636,1	1 543 000,0	1 610 994,4	104,4	124,6
Місцеві податки та збори, без урахування єдиного податку та податків на нерухомість	32 616,0	41 125,4	40 342,5	48 650,0	55 866,9	114,8	138,5
Інші податки та збори	2 533,5	2 841,3	2 636,7	2 672,0	2 693,1	100,8	102,1
Неподаткові надходження	965 536,8	797 553,9	609 511,0	539 399,4	718 956,1	133,3	118,0
питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %	9,0	7,1	6,0	4,6	6,0	129,3	99,4
Власні надходження бюджетних установ та організацій	449 131,4	342 417,1	204 592,4	178 820,9	314 502,6	175,9	153,7
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	19 465,1	0,0	0,0	0,0	0,0	--	-
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	141 521,3	148 535,2	170 104,9	148 750,0	150 504,1	101,2	88,5
Державне мито	5 369,0	8 842,3	6 225,6	6 840,0	7 240,9	105,9	116,3
Плата за надання адміністративних послуг	74 755,9	64 902,8	48 510,9	49 205,0	62 924,5	127,9	129,7
Інші неподаткові надходження	275 294,1	232 856,4	180 077,2	155 783,5	183 784,0	118,0	102,1
Доходи від операцій з капіталом	131 211,4	158 953,7	164 080,2	200 010,0	119 821,0	59,9	73,0
питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %	1,2	1,4	1,6	1,7	1,0	58,1	61,5
Кошти від продажу основного капіталу	65 274,7	67 455,8	104 136,5	115 010,0	106 413,0	92,5	102,2
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	65 936,7	91 497,9	59 943,7	85 000,0	13 408,0	15,8	22,4
Цільові фонди	283,8	1 593,3	481,2	150,0	218,0	145,3	45,3
Разом доходів	7 207 996,4	7 978 588,1	8 235 887,1	9 497 940,9	9 871 444,4	103,9	119,9
Трансферти з державного бюджету	1 878 096,1	1 868 791,1	1 580 227,4	1 833 080,1	1 826 994,7	99,7	115,6
Трансферти з місцевих бюджетів	1 668 472,8	1 445 153,9	267 470,5	275 515,6	270 256,1	98,1	101,0
питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %	33,0	29,3	18,3	18,2	17,5	96,5	95,6
Усього	10 754 565,4	11 292 533,1	10 083 585,0	11 606 536,6	11 968 695,2	103,1	118,7

Джерело: Одеська міська рада

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету Одеської міської територіальної громади, тис. грн.

Показник	2018 (виконано)	2019 (виконано)	2020 (виконано)	2021 (план)	2021 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	523 883,2	595 273,2	648 745,8	684 441,2	678 562,2	99,1	104,6
Освіта	2 695 337,5	2 887 764,3	3 119 148,8	3 989 642,4	3 941 607,8	98,8	126,4
Охорона здоров'я	1 558 333,9	1 468 798,2	1 000 471,7	561 993,2	556 978,9	99,1	55,7
Соціальний захист і соціальна допомога	1 960 216,1	1 797 483,4	612 035,2	706 560,6	704 590,9	99,7	115,1
Культура і мистецтво	100 775,8	113 121,5	102 553,5	127 944,7	127 428,1	99,6	124,3
Фізична культура і спорт	49 779,9	53 611,8	64 606,7	81 271,2	79 466,9	97,8	123,0
Житлово-комунальне господарство	1 949 679,3	1 820 034,4	1 681 098,5	1 945 554,9	1 893 806,1	97,3	112,7
Економічна діяльність, у т. ч.	2 046 902,8	2 811 766,8	2 606 632,4	3 249 332,5	3 124 721,0	96,2	119,9
Землеустрій	3 696,4	4 460,2	1 129,9	13 707,3	13 570,1	99,0	1 201,0
Будівництво та регіональний розвиток	873 818,1	1 420 490,0	1 007 384,2	1 638 459,3	1 586 821,5	96,8	157,5
Транспорт	562 798,1	771 701,4	1 030 975,5	973 507,0	961 797,5	98,8	93,3
Зв'язок, телекомунікації та інформатика	3 833,7	4 323,3	5 502,0	8 552,2	8 540,0	99,9	155,2
Інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю	602 756,5	610 791,9	561 640,8	615 106,6	553 991,9	90,1	98,6
Інша діяльність, у т. ч.	210 213,9	297 357,7	429 226,6	475 141,3	464 949,3	97,9	108,3
Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	39 920,6	26 553,9	26 535,7	39 188,7	37 967,0	96,9	143,1
Громадський порядок та безпека	25 217,8	43 346,2	53 522,0	66 321,6	66 188,7	99,8	123,7
Охорона навколишнього природного середовища	15 282,0	13 336,4	7 367,6	14 345,4	8 259,4	57,6	112,1
Засоби масової інформація	3 836,8	1 647,0	1 765,3	1 717,0	1 262,6	73,5	71,5
Обслуговування боргу	125 956,6	212 474,2	340 036,1	353 568,6	351 271,5	99,4	103,3
Разом видатків	11 095 122,4	11 845 211,4	10 264 519,4	11 821 881,9	11 572 111,3	97,9	112,7
Трансферти іншим бюджетам	253 737,6	323 720,0	398 120,9	471 592,6	471 520,7	100,0	118,4
у т.ч. реверсна дотація	232 300,3	305 049,0	331 056,9	371 428,1	371 428,1	100,0	112,2
Усього видатків	11 348 860,0	12 168 931,4	10 662 640,3	12 293 474,5	12 043 632,0	98,0	113,0
Платежі за кредитними угодами, укладеними під місцеві гарантії	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Надання бюджетних позичок суб'єктам підприємницької діяльності	320,0	0,0	400,0	1 500,0	1 500,0	100,0	375,0
Повернення бюджетних позичок	-340,0	-160,0	-220,0	-200,0	-200,0	100,0	90,9
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	1 262,0	6 376,0	2 290,0	2 000,0	0,0	0,0	0,0
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-499,9	-160,6	-530,7	-1 311,2	-1 320,8	100,7	248,9
Разом	11 349 602,1	12 174 986,9	10 664 579,6	12 295 463,3	12 043 611,2	98,0	112,9

Джерело: Одеська міська рада